

Sygn. akt VII U 3645/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 czerwca 2020 r. w Warszawie
sprawy B. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wyrównanie emerytury

na skutek odwołania B. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 10 maja 2019 r. znak: (...) oraz

z dnia 19 czerwca 2019 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 19 czerwca 2019 r. w ten sposób,
że ustala wysokość emerytury odwołującej się B. D.
i podejmuje jej wypłatę od dnia 1 września 2014 r. bez pomniejszania wysokości podstawy emerytury o kwoty pobranej
wcześniejszej emerytury,
2. oddala odwołanie od decyzji z 10 maja 2019 r. znak: (...)

UZASADNIENIE

B. D. w dniu 17 lipca 2019 r. złożyła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Odwołująca zaskarżyła decyzję z dnia 19 czerwca 2019 r., znak: (...), której zarzuciła odmowę wyrównania niesłusznie potrąconych kwot z wypłaconych wcześniej emerytur. Swoje odwołanie ubezpieczona oparła na wyroku wydanym przez Trybunał Konstytucyjny z dnia 6 marca 2019 r. Powołując się na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego odwołująca wskazała, że wprowadzenie do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mechanizmu potrącania kwot pobranych świadczeń w stosunku do kobiet urodzonych w (...) r. nastąpiło z naruszeniem konstytucyjnej zasady zaufania do państwa i stanowionego prawa (odwołanie z dnia 17 lipca 2019 r., k. 2-3 a. s. VII U 4006/19).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 14 sierpnia 2019 r. wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 10 marca 2019 r. przeliczono wysokość emerytury odwołującej, zaś na podstawie decyzji z dnia 19 czerwca 2019 r. odmówiono jej przeliczenia świadczenia od

wcześniejszej daty. ZUS stwierdził, że przeliczenia emerytury dokonano od dnia 1 marca 2019 r., a więc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie z dnia 14 sierpnia 2019 r., k. 5 a. s.).

Pełnomocnik odwołującej uzasadnił odwołanie wnosząc o wyrównanie emerytury od września 2014 r. (protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2020 r., k. 49 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. D., urodzona w dniu (...), złożyła wniosek w dniu 19 listopada 2008 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o emeryturę. Odwołująca na mocy decyzji organu rentowego z dnia 13 stycznia 2009 r., znak: E (...) otrzymała prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 listopada 2008 r. (wniosek z dnia 19 listopada 2008 r. i decyzja z dnia 13 stycznia 2009 r., k. 1 i 31 tom I a. e.).

Organ rentowy po rozpoznaniu wniosku z dnia 30 stycznia 2014 r. decyzją z dnia 13 marca 2014 r., znak: (...) przyznał odwołującej zaliczkę na poczet przysługującej jej emerytury od dnia 25 lutego 2014 r. ZUS wskazał, że emerytura powszechna jest niższa od dotychczas wypłacanej emerytury ustalonej na podstawie art. 46

w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.) zwanej dalej „ustawą emerytalną”. Zatem organ rentowy stwierdził, że nadal będzie wypłacane jej dotychczasowe świadczenie w kwocie 2.340,97 złotych brutto (wniosek z dnia 30 stycznia 2014 r. i decyzja

z dnia 13 marca 2014 r., k. nienumerowana tom II a. e.).

ZUS w dniu 26 września 2014 r. wydał decyzję znak: (...)z urzędu, zgodnie z którą przeliczył emeryturę od dnia 25 lutego 2014 r. Organ rentowy ponownie stwierdził, że emerytura powszechna jest niższa od dotychczas wypłacanej emerytury ustalonej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej. W tej sytuacji nadal wypłacano dotychczasowe świadczenie w kwocie 2.365,40 złotych brutto (decyzja z dnia 26 września 2014 r., k. nienumerowana tom II a. e.).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. akt

P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r. w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się w latach 1949-1968. Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych w latach 1949-1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia 31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet, które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie

z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej tylko część z nich,

a mianowicie kobiety urodzone w (...) r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych.

W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów podobnych wyodrębniona została grupa kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak i powszechnej. Przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdują zastosowanie wobec nich odmienne, mniej korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relevantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a mianowicie miały one umożliwić osobom

w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny, co było jednym

z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów. W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed dniem 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r.

W związku z wydanym orzeczeniem przez Trybunał Konstytucyjny, odwołująca w dniu 25 marca 2019 r. złożyła wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego (wniosek z dnia 25 marca 2019 r., k. nienumerowana tom II a. e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. po rozpoznaniu wniosku wydał postanowienie z dnia 10 maja 2019 r., zgodnie z którym wznowił postępowanie

w sprawie emerytury przyznanej ubezpieczonej zakończonego wydaniem decyzji z dnia 26 września 2014 r., znak: (...)W konsekwencji organ rentowy decyzją z dnia 10 maja 2019 r., znak: (...)uchylił decyzję z dnia 26 września 2014 r., znak: (...)oraz ustalił jej wysokość i podjął wypłatę emerytury od dnia 1 marca 2019 r. (postanowienie z dnia 10 maja 2019 r. i decyzja z dnia 10 maja 2019 r., k. nienumerowane tom II a. e.).

Odwołująca w dniu 12 czerwca 2019 r. złożyła także wniosek do organu rentowego o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego poprzez wyrównanie niesłusznie potrąconych kwot z wcześniej wypłaconych jej emerytur (wniosek z dnia 12 czerwca 2019 r., k. nienumerowana tom II a. e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. po rozpoznaniu wniosku zaskarżoną decyzją z dnia 19 czerwca 2019 r., znak: (...) odmówił odwołującej prawa do wypłaty wyrównania emerytury. Organ rentowy wskazał, że podstawy wypłaty świadczenia przyznanego od dnia 1 marca 2019 r. nie pomniejszono o kwoty pobranych wcześniej emerytur na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy. Nadto stwierdził, że wydanie decyzji z dnia 10 maja 2019 r. ustalającej wysokość emerytury

z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nie zostało spowodowane błędem organu rentowego (decyzja z dnia 19 czerwca 2019 r., k. nienumerowana tom II a. e.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Wiarygodność zgromadzonych dokumentów nie budziła wątpliwości stron procesu. Spór w niniejszej sprawie koncentrował się jedynie wokół rozważenia, czy prawidłowo zastosowano obowiązujące przepisy prawa materialnego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie B. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 czerwca 2019 r., znak: (...) jako zasadne, podlegało uwzględnieniu.

Na wstępie należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z wydanym wyrokiem przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019 r. w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r. w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie których zostały wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie

w innych sprawach, wynikająca z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, stanowią podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach

i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa emerytalna nie zawiera jednak odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Stosownie do art. 124 tej ustawy w postępowaniu

w sprawach o świadczenia określone w niej stosuje się zaś przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zgodnie z art. 145a k.p.a. może dojść do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją. Na jego podstawie można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Niedopuszczalne byłoby przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na decyzje wydane przez organ rentowy na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. W świetle art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300) w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się również przepisy k.p.a., chyba że ustawa stanowi inaczej. Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje możliwość wznowienia postępowania na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Skoro może być wzruszone prawomocne orzeczenie wydane przed datą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP oraz art. 145a § 1 k.p.a., nie można wymagać, aby w sprawach zmierzających do wzruszenia tego orzeczenia, sądy stosowały sprzeczne z Konstytucją przepisy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 sierpnia 2014 r., sygn. akt III AUa 1110/14).

W związku z wydaniem wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt P 20/16, organ rentowy stosując powołany art. 145a k.p.a. i art. 149 k.p.a. wznowił postępowanie w sprawie przyznanej emerytury dla odwołującej rozstrzygniętej prawomocną decyzją z dnia 26 września 2014 r. ZUS ustalił i przyznał nową wysokość świadczenia dla ubezpieczonej dopiero od dnia 1 kwietnia 2019 r., tj. od miesiąca, w którym złożono skargę o wznowienie postępowania w trybie przewidzianym w art. 145a k.p.a.

Organ rentowy zarówno w uzasadnieniu decyzji z dnia 10 maja 2019 r., jak i w zaskarżonej decyzji z dnia 19 czerwca 2019 r. nie wskazał żadnej podstawy prawnej, na mocy której dokonał przeliczenia emerytury odwołującej począwszy od dnia 1 marca 2019 r. Dopiero w treści odpowiedzi na odwołanie z dnia 3 lipca 2019 r. ZUS podniósł, że termin wypłaty świadczenia w nowej wysokości był uzależniony od miesiąca, w którym ubezpieczona złożyła skargę o wznowienie postępowania w trybie art. 145a k.p.a. Organ rentowy zastosował przy tym dyspozycje art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, zgodnie

z którą w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca,

w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3 tej ustawy. ZUS podnosił również, że w rozpatrywanej sprawie nie zachodził błąd, jednakże ta kwestia nie była przedmiotem sporu zainicjowanego odwołaniem ubezpieczonej.

Sąd doszedł do przekonania, że złożonej skargi o wznowienie postępowania nie należy utożsamiać z wnioskiem o przeliczenie na nowo emerytury. Omawiany przepis art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wyraża zasadę, że świadczenie wypłaca się od ponownego ustalenia prawa do niego, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, uzależniając początkową datę wypłaty świadczenia od daty złożenia wniosku o świadczenie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., sygn. akt II UK 146/11). Ustawodawca nie przewidział możliwości domagania się wypłaty świadczenia od daty jego nabycia do chwili złożenia wniosku. Przepis art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej należy interpretować jako przepis ustanowiony w interesie ubezpieczonych, zgodnie z obowiązującą w prawie ubezpieczeń zasadą działania z korzyścią dla osoby zainteresowanej. Przywołany przepis gwarantuje ubezpieczonemu prawo do świadczenia od miesiąca założenia wniosku, niezależnie od daty wydania decyzji w tym przedmiocie, jeżeli sami wyraźnie nie wskazali daty późniejszej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt III AUa 469/13).

Jednakże zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie strona odwołująca nie wystąpiła z wnioskiem o przeliczenie na nowo świadczenia, które uzyskała na mocy decyzji wydanej w dniu 26 września 2014 r. Zatem nie należy stosować poglądów orzecznictwa odnoszących się wprost do dyspozycji wynikającej z art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej. W. prawomocnych i negatywnych decyzji wydawanych przez organ rentowy

w trybie przewidzianym przez art. 145a § 1 k.p.a. powinna zapewnić zainteresowanym odzyskanie pełni praw do świadczeń od momentu ich pozbawienia lub ograniczenia. Z dniem 6 marca 2019 r. wyeliminowano z obrotu prawnego art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej,

w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r. w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. Oznacza to, że decyzja organu rentowego z dnia 26 września 2014 r. powinna zostać uchylona. Faktycznie organ rentowy wydając wówczas rozstrzygnięcie bazował na obowiązujących przepisach, w tym w szczególności na w/w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji organ rentowy zastosował prawidłowo ówczesny stan prawny. Jednakże wyrok Trybunału Konstytucyjnego skutkowało uchynieniem decyzji z dnia 26 września 2014 r. oraz wydaniem w jej miejsce nowej decyzji zgodnej z nowymi przepisami obowiązującymi od dnia 6 marca 2019 r.

Sąd zważył, że przedmiot sporu w niniejszym procesie wyznaczało ustalenie, czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego wywołuje skutki prawne z mocą wsteczną (*ex tunc*), czy też działa wyłącznie na przyszłość (*ex nunc*). Podkreślenia wymaga, że ogłoszenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego we właściwym organie publikacyjnym jest równoznaczne z utratą mocy obowiązującej zakwestionowanego aktu normatywnego lub jego przepisu wyłącznie w zakresie określonym w sentencji tego wyroku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn. akt I PK 116/05). Wejście orzeczenia Trybunału w życie powoduje co do zasady utratę mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu (lub przepisów) ze skutkiem *ex tunc* (wstecz) - czyli tak, jak gdyby dany przepis nigdy nie obowiązywał (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08). Skutki prawne w stosunku do wydanych decyzji lub orzeczeń, w następstwie stwierdzenia niekonstytucyjności ustawy, powstają *ex tunc* (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Ł. z dnia 12 grudnia 1994 r., sygn. akt SA/Łd 2535/94).

Powyzsza konstatacja znajduje dosyć powszechnie aprobatę w judykaturze. Przykładowo w wyroku z dnia 20 maja 2009 r. (sygn. akt I CSK 379/08) Sąd Najwyższy uznał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, w którym stwierdzono niezgodność

z Konstytucją przepisu uchylającego wcześniej obowiązujący przepis, wywołuje skutek *ex tunc*, co oznacza, że przepis uchylony „odzyskuje” moc prawną ze skutkiem *ex tunc* w chwili ogłoszenia orzeczenia w organie promulgacyjnym. Z

kolei np. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w postanowieniu z dnia 9 października 2007 r. (sygn. akt I FSK 1261/07) stwierdził, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące sprzeczności w całości lub w części danego przepisu ustawy z Konstytucją, choć mają charakter konstytutywny - są skuteczne ex tunc od dnia wejścia w życie zakwestionowanego aktu normatywnego.

W orzecznictwie panuje również pogląd o retroaktywnym skutku orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego derogujących konkretne przepisy jako niezgodne z Konstytucją RP.

W konsekwencji uznany przepis prawa przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny

z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 7 grudnia 2000 r., sygn. akt III ZP 27/00 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia

5 września 2001 r., sygn. akt II UKN 542/00, z dnia 12 czerwca 2002 r., sygn. akt II UKN 419/01, z dnia 27 września

2002 r., sygn. akt II UKN 581/01, z dnia 18 grudnia 2002 r., sygn. akt I PKN 668/01, z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn.

akt I PK 116/05).

Od tej zasady istnieją wyjątki między innymi określone w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP. Stosownie do tego przepisu orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie

z dniem ogłoszenia i z tym samym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczyło orzeczenie Trybunału. Przedmiotowy wyrok, na mocy którego utraciły moc przepisy stanowiące podstawę wydania decyzji z dnia 26 września

2014 r., został ogłoszony w dniu 6 marca 2019 r. Jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć 18 miesięcy, gdy chodzi o ustawę, zaś w przypadku innego aktu normatywnego, 12 miesięcy. Tak więc przepis art. 190 ust. 3 ustawy zasadniczej przewiduje możliwość odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny daty utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego uznanego za niekonstytucyjny. Innym wyjątkiem od zasady wstecznej mocy obowiązującej orzeczeń Trybunału jest sytuacja, w której skuteczność wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc naruszałaby zasadę ochrony praw słuszenie nabytych. W takim przypadku należy przyjąć, że wyrok Trybunału nie działa ex tunc w zakresie, w jakim naruszałoby to wspomnianą wyżej zasadę konstytucyjną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r., sygn. akt II CSK 335/10). W niniejszej sprawie jednak Trybunał Konstytucyjny nie odroczył daty utraty mocy obowiązującej art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Zatem należy stwierdzić, że z dniem ogłoszenia wyroku przepis ten przestał istnieć w obowiązującym stanie prawnym.

Warto dodać, że podobne skutki działające ex tunc wywołuje wznowienie postępowania administracyjnego po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, na mocy którego został uznany za niezgodny Konstytucją RP akt normatywny będący uprzednio podstawą wydania decyzji przez organ administracji publicznej, w tym organ rentowy. Wznowione postępowanie administracyjne zamykane jest wydaniem jednej z decyzji wymienionych w przepisie art. 151 k.p.a. Jak wskazuje się w piśmiennictwie, nowa decyzja organu rentowego powinna uchylać wszelkie skutki aktu wydanego na podstawie wadliwie skonstruowanej normy, w tym poprzednio wydane decyzje. Zadaniem organu rentowego

w takiej sytuacji jest ponowne zbadanie sprawy w oparciu o stan prawny istniejący po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny. Organ rentowy powinien objąć okres po wydaniu decyzji wadliwej, co prowadzi do wniosku, że rozstrzygnięcie na podstawie art. 151 k.p.a. kształtuje prawo ubezpieczonego wstecz, sięgając do okresu obowiązywania decyzji uchylonej. Innymi słowy, wzruszalność prawomocnych i negatywnych decyzji rentowych w trybie przewidzianym przez art. 145a § 1 k.p.a. powinna zapewnić zainteresowanym odzyskanie pełni praw do świadczeń od momentu ich pozbawienia lub ograniczenia (por. Jacek Chmiel, Paweł Zaborniak Wznowienie postępowania w sprawie emerytalno-rentowej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, Służba Pracownicza z 2013 r. Nr 1, str. 25-27).

Skuteczność ex tunc wskazanego wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie narusza zasady ochrony praw nabytych, a wręcz pozwala na chronienie tych praw. Uchylenie danego przepisu prowadzi do reaktywacji przyznania prawa do wypłacenia emerytury

w wysokości, w jakiej odwołująca powinna ją otrzymywać w sytuacji, gdyby nigdy nie istniał art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Ponadto z sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wynika, aby przedmiotowe orzeczenie miało działać jedynie na przyszłość. W tym stanie rzeczy w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji, albowiem organ rentowy powinien był uchylić decyzję z dnia 26 września 2014 r. i wydać nową z równoczesnym przyznaniem stosownego wyrównania za cały okres, w którym obliczano emeryturę z pomniejszaniem jej wysokości o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego od dnia 1 września 2014 r.

W związku z powyższym Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., jak w punkcie 1 wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)

MK